

СДРУЖЕНИЕ НА СЛУЖБИТЕ ПО ТРУДОВА МЕДИЦИНА В БЪЛГАРИЯ

ГР. ШУМЕН УЛ. "СЪБЕДИНЕНИЕ" № 86 ВХ. А ЕТ. 4 АП. 8

АДРЕС ЗА КОРЕСПОНДЕНЦИЯ: 9700 ГР. ШУМЕН УЛ. "ВАСИЛ ЛЕВСКИ" № 42 ЕТ. 2 АП. 3

☎: 054 802-002 📠: 0888 934-511 📞: 0899 934-511 email: stm_2000@abv.bg ЕИК: 103613803

С Т А Н Д А Р Т И

ЗА ДЕЙНОСТТА НА СЛУЖБИТЕ ПО ТРУДОВА МЕДИЦИНА

Изготвени от работна група към Сдружение на службите по трудова медицина в България, с ръководител д-р Тодор Иванов

СТАНДАРТИ ЗА ДЕЙНОСТТА НА СЛУЖБИТЕ ПО ТРУДОВА МЕДИЦИНА

ЦЕЛИ НА СТАНДАРТА

1. СТМ работи за опазване и укрепване здравето на работещите лица чрез **дейности** за предотвратяване и ранно откриване на професионалните увреждания на здравето и ограничаване и отстраняване на неблагоприятно (**вредно**) действащи фактори и условия при работа;
2. СТМ действа в посока развитие и стимулиране на здравословен и безопасен труд, работна среда и организация на труда;
3. СТМ подпомага **работодателите** за повишаване на физическото, психичното и социалното благосъстояние на работещите лица и опазване на тяхната работоспособност за подпомагане на професионалното и социалното им развитие при работа;
4. СТМ инициира създаване на възможности за работещите лица да водят социален и икономически продуктивен живот и да допринасят положително за устойчивото развитие на нацията.

ОБЕКТ НА СТАНДАРТА

Обект на този стандарт са комплексните дейности, извършвани от работещите в СТМ (специалистите по трудова медицина), свързани с:

1. Работещите при висок професионален риск и с програма за намаляване, ограничаване или ликвидиране на риска и работещите, насочени за трудоустояване.
2. Работещите с различен от високия риск и програма за неговото намаляване и/или ликвидиране, спазване на противопоказаните условия на труд и насоките за трудоустрояване.
3. Работещи с регистрирани професионални заболявания.
4. Работещи с регистрирани трудови злополуки, с усложнения или късни последици от тях.
5. Работещи със социално значими заболявания, с или без връзка с работната среда.
6. Факторите на работната среда и трудовия процес, насоки за измерване и оценка от акредитирана лаборатория, оценка и анализ на резултатите.

ОСНОВА НА СТАНДАРТА

РАБОТНИ ПРОЦЕСИ И ПРАКТИКИ

Работни процеси – основни направления

➤ извършване на динамично наблюдение, анализ и оценка на здравното състояние и трудовия травматизъм във връзка с условията на труд на всички обслужвани работещи, включително и на тези с повишена чувствителност и намалена резистентност:

○ консултиране на работодателя при организирането на предварителни медицински прегледи и изследвания за преценка на пригодността на работещите при постъпване на работа – на база нормативни актове, оценката на риска и спецификата на полагания труд; определяне вида на медицинските специалисти и необходимите прегледи и изследвания;

○ организиране на периодични медицински прегледи и изследвания за ранното откриване на изменения в организма в резултат от въздействия на работната среда и трудовия процес - на

база нормативни актове, оценката на риска и спецификата на полагаения труд; определяне вида на медицинските специалисти и необходимите прегледи и изследвания, както и честотата на провеждане на периодичните медицински прегледи и изследвания;

- предоставяне на информация на медицинските специалисти, извършващи периодичните медицински прегледи, по отношение на идентифицираните опасности и установения риск за здравето и безопасността на работещите;

- уведомяване на избрания общопрактикуващ лекар за заболявания или отклонения във физиологичните показатели на работещия, които се нуждаят от диагностично уточняване или лечение;

- изготвяне на заключение за пригодността на работещия да изпълнява даден вид работа – на база информация от предварителен/периодичен медицински прегледи и въз основа на нормативните актове за осигуряване на здраве и безопасност при работа и оценката на риска;

- анализиране здравното състояние на работещите и връзката му с условията на труд във всяко от обслужваните предприятия, въз основа на информацията от извършените предварителни и периодични медицински прегледи и изследвания, от временната и трайна неработоспособност, от регистрирани професионални болести, от трудовите злополуки и изготвяне обобщен анализ за предприятието/ведомството

- организиране качествено водене на здравни досиета на електронен носител по образец

- Предоставяне информация на работещите за здравните рискове, свързани с работата, и за резултатите от проведените медицински прегледи и изследвания, както и индивидуални съвети на работещите във връзка със здравето и безопасността при работа

- Организиране на скринингови прегледи и изследвания работещи, експонирани на висок и специфичен риск, за установяване на ранни отклонения в здравното състояние, във връзка със заеманата длъжност/работни места, установените рискове в предприятието/ведомството и данните от обобщения здравен анализ. Насочване на лицата с положителни или подозрителни резултати към личните им лекари за поставяне на диагноза и назначаване на подходящо се лечение.

➤ участие в извършването на оценката на риска за здравето и безопасността на работещите съгласно изискванията на нормативните актове за осигуряване на здраве и безопасност при работа и предоставяне на информация на ръководството и работещите за здравните рискове по работните места.

- Извършване оценката на риска на база обективни измервания от акредитирани от БСА органи за контрол/лаборатории, на установените фактори на работната среда, електробезопасността (при необходимост и други измервания), наблюдение и анализ на работните процеси, информация за ефективността на полагаения труд, информация от работодателя/работещите за регистрираната заболяемост с временна и трайна неработоспособност, трудовия травматизъм и данните от обобщения здравен анализ.

- разработване и предлагане мерки по приоритет, за предотвратяване, отстраняване или намаляване на установения риск, съвместно с представители на работодателя (при налична длъжностно лице по БЗР, КУТ или ГУТ) на обслужваното предприятие/ведомство. Определяне тяхната осъществимост и ефикасност, съобразно принципа цена – полза, като се отчитат установения риск, причините за възникване на идентифицираните опасности и техните характеристики;

- оценяване ефикасността на предприетите от работодателя мерки след изтичането на определен времеви период.

- разработване на препоръки за работодателя за преустройството на работните места, организацията на труда и трудовото натоварване на работещи, които се нуждаят от специална закрила;
- разработване и участие в изпълнението на програми за обучение на работодателите, ръководният персонал, на работещите и на техните представители по правилата за осигуряване на здраве и безопасност при работа и спазването на изискванията за безопасна работна практика;
- обучение на Комитети и Групи по условия на труд;
- обучения на координатори по безопасност и здраве в строителството;
- провеждане на обучения на работещите по:
 - правилата за първа помощ, самопомощ и взаимопомощ във връзка с конкретните опасности на работното място;
 - безопасност и здраве при работа;
 - промоция на здравето;
 - превенция на здравето - отстраняване на рисковите фактори на начина на живот и начина на работа с цел опазване и укрепване на работоспособността и преодоляване на стреса;
- подпомагане работодателите при:
 - изпълнението на нормативно установените изисквания, свързани със здравословните и безопасните условия на труд;
 - актуализиране на съществуващите правила, норми и инструкции в предприятията за осигуряване на здраве и безопасност при работа и консултации на работещите за правилното им прилагане;

Работни практики – обработка на първична информация, анализ и документиране на основните направления от работните процеси като се спазва логическа последователност от алгоритми а именно:

- а) събиране и обработка на необходимата първична информация;
- б) оценка на ефективността от внедрените предложения и мерки;
- в) корекции при констатиране на неудачни решения или възражения от страна на работещите / работодателите / държавните контролни органи.

Работните практики се базират на:

- **извършване на наблюдение, анализ и оценка на здравното състояние**
 - на база предварителни медицински прегледи – формиране на изисквания за провеждането им във връзка с условията на труд (привличане на допълнителни специалисти и провеждане на допълнителни изследвания) и издаване на заключения за пригодност
 - на база периодични профилактични медицински прегледи – формиране на изисквания за провеждането им във връзка с условията на труд и профилактиката на социално значимите заболявания, анализ на моментната болестност, извеждане на приоритетни нозологични групи заболявания, обективизиране на възможни връзки с условията на труд и издаване на заключения за пригодност

- динамично проследяване и въздействие чрез инструментите на първична и вторична профилактика на увреждания и професионални болести, трудови злополуки и техните усложнения и късни последици. Съдействие за адекватно трудоустройство при необходимост от такова и за изпълняване на насоките на експертната на работоспособността на работещи на определените за това места.

- на база болнични листове през календарната година, регистрирани трудови злополуки, регистрирани професионални заболявания и регистрирани ТЕЛК/ЛКК решения – извеждане на приоритетни нозологични групи заболявания и обективизиране на възможни връзки с условията на труд

- организиране провеждането, анализ и документиране на скринингови прегледи и изследвания за установяване на ранни отклонения в здравното състояние на работещите във връзка със заеманата длъжност/работни места, установените рискове в предприятието – обработка и анализ на събраната информация, като неотменна част в обобщения здравен анализ отразяването ѝ в здравните досиета. При необходимост се информира личния лекар чрез работещия - на когото са предадени личните резултати!

- изготвяне на обобщен анализ и документиране на здравното състояние на работещите през изтеклата календарна година

- изготвяне и предлагане за прилагане физиологични режими на труд и почивка при специфичен професионален риск, установен чрез прецизирана професионална експозиция на рисковите фактори от работната среда и трудовия процес.

- изготвяне/допълване на електронните здравни досиета на обслужваните работещи

➤ **провеждане на наблюдения, извършване на пълен анализ и документиране на оценката на риска за здравето и безопасността на работещите съгласно изискванията на нормативните актове за осигуряване на здраве и безопасност при работа и предоставяне на информация на ръководството и работещите за здравните рискове по работните места**

- организиране на измервания от акредитиран орган за контрол на фактори на работната среда

- организиране на измервания от акредитиран орган за контрол на електробезопасността

- организиране на допълнителни измервания във връзка с оценяването на риска по работните места

- организиране и извършване на анкетни проучвания – на работодателя, на работещите

- анализ на резултатите и изготвяне на професионална оценка на риска

- на базата на професионалната оценка на риска, изготвяне на програма, основана на приоритетност за неговото минимизиране/елиминиране

▪ **ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ЕФЕКТИВНОСТ:** Документирани предложени мерки, свързани с

- действащи законодателни и други изисквания (вътрешнофирмени с по-високи критерии);

- откритите опасности и рискове за здравето на работещите – съставяне на програма с приоритети за конкретен времеви период ;

- оперативни средства за въздействие върху опасностите и рисковете – бързи препоръки – по отношение на ползване на ЛПС, по отношение на отстраняване на лицата в неравностойно положение и други;
 - поставени цели в посока елиминиране/минимизиране на рисковете – срокове и отговорници от страна на работодателя и изпълнени действия;
 - методи за мониторинг, измерване, анализ и оценка на риска с оглед гарантиране на достоверни и сравними резултати - използване на достоверна методология и сравнение през годините – извършване на отделни оценки на риска съобразно факторите на работната среда:
 - при наличие на наднормени химични фактори и прах
 - при наличие на наднормени физични фактори
 - критични зони по отношение на електробезопасност
 - преоценка на риска и сравнение – при възникнали събития от рода на инциденти, трудови злополуки и други;
 - преоценка на риска и сравнение – при изтекъл давностен период
- **анализиране, разработване и документирание на препоръки за работодателя за преустройството на работно място, организация на труд и трудово натоварване на работещи – нуждаещи се от специална закрила**
- **анализиране, разработване, планиране, документирание и изпълнение на програми за обучение на работодателите, ръководния персонал, на работещите и на техните представители по правилата за осигуряване на здраве и безопасност при работа и спазването на изискванията за безопасна работна практика;**
- **активно съдействие на работодателите при:**
- формирането на условия за изпълнението на нормативно установените изисквания, свързани със здравословните и безопасните условия на труд;
 - разработването и актуализирането на съществуващите правила, норми и инструкции в предприятията за осигуряване на здраве и безопасност при работа и консултации на работещите за правилното им прилагане;

БЕЗПРИСТРАСТНОСТ, ПОЧТЕНОСТ И СТАБИЛНОСТ

Морално етичните норми за поведение на персонала на СТМ предполагат съзнателност, активна жизнена позиция, хуманизъм и професионално съответствие на заеманата длъжност. При изпълнение на договорните взаимоотношения те са длъжни да спазват професионалната етика, моралната и гражданската отговорности пред обществото.

A1. Безпристрастност.

СТМ трябва да извършва своята дейност безпристрастно.

СТМ трябва да не позволява финансови, търговски или други въздействия да компрометират безпристрастността ѝ. СТМ оценява своите рискове за безпристрастност и ги управлява чрез система за вътрешен мониторинг.

A2. Почтеност

СТМ декларира предоставяне на услуги, само които е в състояние да извърши, и в съответствие с квалификацията на персонала си. При необходимост от изпълнение на услуги, които СТМ не може да извърши се наемат външни контрагенти със съответните възможности и отговарящи на изискващите се критерии за изпълнение на дейността. Квалификацията на външните контрагенти подлежи на доказване при поискване от страна на възложителя или преди стартиране на услугата чрез съответните държавни регистри – БСАкредитация, КЗЛ Данни, Министерство на енергетиката (за обучения до и над 1000 волта) и т.н.

СТМ поддържа системи за проверка и наблюдение на квалификацията на персонала и за неговата честност и почтеност. Годишен вътрешен одит на всеки от персонала, на базата на собствена методика, с показатели и критерии за оценка

УПРАВЛЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА

Б1. СТМ трябва да поддържа адекватни записи за своята дейност

Б1.1. СТМ трябва да гарантира, че записите от дейността ѝ се съхраняват съгласно законовите и подзаконовите нормативни изисквания и добрите практики, съгласувани с Европейското законодателство и действащи на територията на Република България

Б1.2 СТМ трябва да гарантира наличието на ясно определени условия (действаща определена схема за архивиране на компютърни данни, резервна проверка и сигурна система за резервно копиране.

Б1.3 СТМ трябва да осигури наличието на процедури за предаване на записите при промяна на договори с клиенти или закриване на дейността.

Б2. СТМ трябва да прилага и да спазва системите за защита на информационната сигурност

Б2.1 СТМ трябва да гарантира, че персоналят разбира своята отговорност за защита на поверителността на информацията.

Б2.2 СТМ трябва да гарантира, че съхранява, транспортира или манипулира хартиените носители на информация безопасно и сигурно.

Б2.3. СТМ трябва да приеме правила за унищожаване на стари или невалидни записи.

Б2.4. СТМ трябва да гарантира наличието на ефективна политика за контрол на достъпа до електронни бази данни и предотвратяване на неоторизиран достъп по всяко време.

Б2.4 СТМ трябва да обезпечи електронната обработка на данни хардуерно и софтуерно с лицензирани програмни продукти.

Б2.5 СТМ трябва да е регистрирана като администратор на лични данни в КЗЛД и да е изготвила и спазва всички процедури съгласно действащите нормативни изисквания

В. ПЕРСОНАЛ

В1.1. СТМ трябва да гарантира, че нейният персонал е компетентен да изпълнява задълженията, за които е нает.

В1.2. СТМ трябва да гарантира, че нейният персонал има знания, умения, квалификация, опит и обучение за задачите, които изпълнява.

В1.3. СТМ трябва да гарантира, че всички служители имат годишна оценка (самооценка и оценка от ръководството), и че ежегодните планове за продължаващото професионално

развитие (присъствена и дистанционна форми) отговарят на нуждите на членовете на персонала и службата по трудова медицина като цяло.

V1.4. СТМ трябва да запознае новия персонал с политиките и процедурите за предоставяните услуги, задължението за конфиденциалност, здравето и безопасността, ролите на другите и отчетността за качеството на предоставяните услуги.

Г. СЪОРЪЖЕНИЯ И ОБОРУДВАНЕ

G1.1. СТМ трябва да извършва своята дейност в помещения на постоянен адрес и с оборудване, които са безопасни, достъпни и подходящи за предоставяните услуги

G1.2. СТМ трябва да гарантира използването на подходящо оборудване, включително и за мобилните си екипи.

G1.3. Когато дейността на службата по трудова медицина е организирана в помещения, които се предоставят от клиента, и двете страни трябва да гарантират, че са осигурили необходимите условия за дейността

G1.4. СТМ трябва да предприеме всички разумни стъпки, за да гарантира, че услугите, извършвани в помещения, които се предоставят от обслужваните работодатели, дават възможност за достъп на хора с увреждания.

РАБОТНИ МЕСТА, СЪОРЪЖЕНИЯ И ОБОРУДВАНЕ

Дейността на СТМ се извършва в самостоятелни помещения, отговарящи на следните изисквания:

РАБОТНО МЯСТО – следва да е оборудвано с ергономично бюро, стол, компютър и периферни устройства, да е проектирано и оразмерено по начин, осигуряващ достатъчно пространство на лицето, работещо с видеодисплей, за промяна на работната поза и работните движения и не по-малко от 4,5 кв.м на работещ с оглед възможността за съвместна работа с посетител (клиент) на фирмата;

➤ работните места на СТМ на територията на обслужваните фирми, следва да гарантират и достъп на хора в неравностойно положение – подход, асансьор и санитарен възел;

В дейността на СТМ се използват съоръжения и оборудване, отговарящи на следните изисквания:

➤ **работни съоръжения** – същите следва да отговарят на изискванията на Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на електрически съоръжения, предназначени за използване в определени граници на напрежението;

➤ **работно оборудване** – същото следва да отговаря на НАРЕДБА № 7 от 23 септември 1999 г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване и ергономичните изисквания за работа с видеодисплей;

➤ **използвани програмни продукти** – лицензиран актуален софтуер, софтуер с отворен код или собствена разработка, отговарящ на съвременните изисквания за обработка, анализ и документиране на дейността;

Д. ВЗАИМООТНОШЕНИЯ С КЛИЕНТИ

D1.1. СТМ трябва да се отнася честно и етично с клиентите.

Предлаганите услуги трябва да се представят ясно и разбираемо за клиента.

Д1.2. СТМ трябва преди началото на съвместната дейност да изясни на клиента всички необходими ресурси за услугите, които ще бъдат извършвани, включително достъпа и формата на необходимата информация, а също и ангажираност за съдействие на компетентно лице от страна на клиента.

Д1.3. СТМ трябва да използва официални и неформални (неофициални) форми на комуникация, за да търси редовно обратна връзка по отношение на предоставяната услуга.

Д1.4. СТМ трябва да информира предварително за стойността и необходимите ресурси на всяка допълнително предоставяна услуга извън рамките на договора, като изисква изричното съгласие на клиента.

Е. ВЗАИМООТНОШЕНИЯ С РАБОТНИЦИТЕ

Е1.1. СТМ трябва да гарантира, че работниците се третират справедливо и в съответствие с професионалните стандарти.

Е1.2. СТМ трябва да информира работниците чрез техните работодатели за това, как са записани личните им данни за здравето и с каква цел са ползвани, как да имат достъп до личната информация и за правата им.

Е1.3. СТМ трябва да получи информирано съгласие чрез работодателя на обслужваните работници и служители за процедурите на обработка, съхранение и използване на личната здравна информация, в съответствие с действащите нормативни изисквания.